

Temennimiz, ilim adamlarımızın, meslektaşlarımızın bu konuyu tartışması ve bibliyografyalarda birlik sağlanması yoluna gidilmesidir. Niçin bir halk edebiyatı - folklor kongresinde oturumun birisi bu konuya ayrılmasın?

Yard. Doç. Dr. Ali Berat ALPTEKİN

1913-1914 yıllarında Türkiye'de «halkiyat», «folklor» gibi adlarla gündeme gelmeye başlayan ve sonraki yıllarda hakkında en çok yazılan, araştırılan konulardan birisi de halk edebiyatı ve folklorudur. Öyle zaman gelmiş, hoca halk edebiyatına düşman olmuş sınıflarda, «canım, işte o dersi kim olsa verir, öte tarafı halkın edebiyatı değil mi, boş ver...» ifadesini kullanmış. Fakat yayın listeleri istendiğinde işe yaramayan «halkın edebiyatı» ile liste doldurularak. Çeşitli müracaatlarda (Doç. Prof.) yine o sahadaki yazılarla listeler kabartılmaya çalışılmış. Bu konuyu başka bir yazımızda ele almak istediğimizi belirterek, halk edebiyatı ve folklor sahasındaki bibliyografyalar ve bunlarda tesbit ettiğimiz hususlar üzerinde durmak istiyoruz.

Lise ve üniversite yıllarında en zor anlaşılan ve öğrenilmesi en zor olan konulardan birisi de bibliyografyalardır. Hele hele hiç duymadığımız isimlerin işitilmesi talebelerin sınırlarını yükselten en önemli faktörler arasında sayılabilir. Oysa bibliyografya iyi bilinirse, kaynakları bulmak, onları okumak oldukça kolaylaşacaktır. Derslerimizde bibliyografya üzerinde birazcık durmamız hatta, oradan yirmi puanlık bir soru sormamız bizleri «hoca yine ters köşeye yatırdı, seksen üzerinden imtihana girdik» sözleriyle karşı karşıya getiriverir.

Daha da ötesi var, geleceğin doçent, profesör adayı «buna ne gerek var, bir müddet sonra unutmayacak mıyız?» deyiverir. Bazıları ise kaynakları alt alta sıralamayı kim olsa yapar, onu yapmak da iş mi» cümlelerini sıklıkla tekrar ederler. Bazen de «gelecekte sen de hocan hakkında bibliyografik yazılar yazarsın» diyerek gıyabımızda konuşurlar. Herkesin kendine göre haklı olduğu taraf vardır. Biz gıyabımızda söylenen sözlere «haydi siz de yapın görelim» diyerek bu hususu da kapatmak istiyoruz.

Halk edebiyatı ve folklorla ilgili olarak hazırlanan en derli toplu bibliyografya çalışması 1971 yılında, Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası I (Ankara) adıyla yayınlanmıştır. Aynı kitabın ikincisi 1973; üçüncüsü ise 1975 yılında yayınlanmıştır. Ancak bu eserlerde halk edebiyatı ve folklorun çeşitli konularının yayınlanmasına karşılık, âşık edebiyatına girilmemiş ve her âşık müstakil olarak ele alınmamıştır. Bu serideki ilk kitap, Karacaoğlan Bibliyografyası (Ankara 1981) adıyla sayın Nejat Sefercioğlu tarafından hazırlanmıştır. Bunu sırasıyla, Sümmani Bibliyografyası (Ankara 1982), Aşık Veysel Bibliyografyası (Ankara 1983), Aşık Tahiri Bibliyografyası (Ankara 1983), Erzurumlu Emrah Bibliyografyası (Ankara 1986) Kaygusuz Abdal Bibliyografyası (Ankara 1986), Dadaloğlu Bibliyografyası (Ankara

1987), **Çıldırılı Âşık Şenlik Bibliyografyası** (Ankara 1989) takip etmiştir. Çalışmaların hepsi bu kadar olmayıp yenileri sırada veya ufukta beklemektedir.

Sayın Prof. Dr. Tuncer Gülensoy tarafından hazırlanan ve 1981 yılında yayınlanan, **Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası** (Ankara 1981) adlı eser tolaylı da olsa halk edebiyatı ve folklorla ilgili en önemli eserlerden birisidir.

Diğer sahalarda da bibliyografyaların hazırlandığını burada belirtmek isteriz. Örnek verecek olursak, **Erzurumlu İbrahim Hakkı Bibliyografyası** (Ankara 1977), **Fevziye Abdullah Tansel Bibliyografyası**, (Ankara 1975), **Mevlana Bibliyografyası**, (Ankara 1974), **Çağrı Folklor ve Halk Edebiyatı Bibliyografyası** (Ankara 1984), **Türkistan Bibliyografyası** (Ankara 1979 aklımıza gelen ilk eserlerdir.

Şimdi de gerek hocamla gerekse yalnız olarak hazırladığım bibliyografik araştırmalarımızda dikkatimizi çeken hususları okuyucularımızın dikkatine sunmak istiyoruz.

1. Kongre ve seminerlere sunulan tebliğleri, makalelere mi, yoksa «... bahseden kaynaklara» mı almalıyız?

2. Ansiklopedik künyeler verilirken ilgili cildin künyesi mi, yoksa tamamı mı verilmelidir?

3. Bazı antolojilerde kitap adlarından künyelere girilirken, bazılarında yazar adları tercih sebebi olmaktadır? Acaba birlik sağlayamaz mıyız?

4. Kitapların bir çok baskısı yapılmışsa hepsinin bibliyografyaya alınmasına gerek var mıdır? Meselâ, Behçet Necatigil'in **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, adlı eserinde nasıl bir yol takip etmemiz gerekir?

5. Ünvanlar (Dr. Yard. Doç. Dr. Doç., Prof.) künyelerin önünde verilmeli midir?

6. Makale künyeleri verilirken nasıl bir yol takip etmeliyiz? «not... bahsedilmektedir» demeye gerek var mıdır?

7. Bilindiği gibi lisans tezleri halk edebiyatı ve folklor açısından çok önemli kaynaklardır. Ancak burada yazının orijinal olup olmadığını belirtmemize gerek var mıdır? Meselâ, bir antolojiden mi alınmıştır, yoksa derleme midir?

8. Şahife numarası verilmemiş olan kitap, tez, dergi vs. de nasıl bir yol takip etmeliyiz? «s. nu. yok» demek yeterli mi?

9. Mahalli gazeteler bir kitabı aynen yayınlıyorsa, bunun her sayısını bir makale olarak ele alabilir miyiz?

10. Kısaltmalarda henüz bir birlik sağlanmamıştır. Meselâ, Türk Folklor Araştırmaları dergisinin çok değişik kısaltmalarıyla karşılaşabiliyoruz.

11. Dergi ve gazete koleksiyonlarını tam olarak Milli Kütüphanede bulabilmekte miyiz? Belki eskilerin kıymetini bilmedik, ya yenileri?

12. Yabancı kaynakları görebiliyor muyuz? Yoksa bu eserler bir kaç elde olduğu için bilinmiyor mu?

13. Dış Türklere ait kaynaklardan ne derece istifade ediyoruz?

14. Âşıklarımızla ilgili olarak cönklerde bulunan şiirlerin künyeleri bibliyografyalarda verilmeli midir?

Buraya kadar âşık edebiyatı ile ilgili olarak hazırladığımız çeşitli bibliyografyalarda karşılaştığımız farklılıkları veya eksiklikleri sıralamaya çalıştık. Bu maddelerin artırılması mümkündür.

Temennimiz, ilim adamlarımızın, meslektaşlarımızın bu konuyu tartışması ve bibliyografyalarda birlik sağlanması yoluna gidilmesidir. Niçin bir halk edebiyatı - folklor kongresinde oturmanın birisi bu konuya ayrılmasın?